

Sygn. akt III AUa 271/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 sierpnia 2019 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: sędzia Irena Różańska-Dorosz (spr.)

Sędziowie: Barbara Staśkiewicz

Grażyna Szyburska-Walczak

Protokolant: Marcin Guzik

po rozpoznaniu w dniu 20 sierpnia 2019 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji J. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 kwietnia 2016 r. sygn. akt V U 275/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od J. P. na rzecz strony pozwanej kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 28 kwietnia 2016r. Sąd Okręgowy w Opolu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie J. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 17 lipca 2014r., odmawiającej przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Wnioskodawca J. P., urodzony (...), w dniu 24 czerwca 2014r. złożył ponowny wniosek o przyznanie emerytury pomostowej.

Decyzją z 17 lipca 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił przyznania mu emerytury pomostowej wskazując, że wnioskodawca udokumentował 39 lat, 2 miesiące i 25 dni okresów składkowych i nieskładkowych, nie udowodnił natomiast okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

wynoszącego co najmniej 15 lat, a jedynie 2 lata, 4 miesiące i 14 dni z tego rodzaju pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Uprzednio wnioskodawca występował już z wnioskami o przyznanie mu emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych oraz emerytury pomostowej. Wnioski te nie zostały uwzględnione przez organ rentowy i w obu wypadkach wnioskodawca odwołał się od niekorzystnych dla niego decyzji ZUS do Sądu Okręgowego w Opolu.

W sprawie o sygn. akt VU 1534/12 o przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych Sąd Okręgowy wyrokiem z 11 lutego 2013r., oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji ZUS z 14 maja 2012r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu prawomocnym wyrokiem z 18 września 2013r., sygn. akt III AUa 618/13 podtrzymał orzeczenie Sądu Okręgowego w Opolu. W sprawie tej Sądy uznały za udowodnione okresy wykonywania przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych od 1 października 1985 r. do 3 października 1990r. oraz od 1 lipca 1991r. do 31 grudnia 1998r., tj. łącznie mniej niż 15 lat.

W sprawie o sygn. akt VU 1536/12 o prawo do emerytury pomostowej Sąd Okręgowy w Opolu, prawomocnym wyrokiem z 2 kwietnia 2014r. oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji ZUS z 15 maja 2012r. Sąd Okręgowy wskazał w uzasadnieniu tego wyroku, że za udowodnione okresy pracy w warunkach szczególnych można uznać jedynie okresy od 1 października 1985r. do 3 października 1990r. oraz od 1 lipca 1991r. do 31 grudnia 1998r., a nadto wnioskodawca spełnia warunek pracy w szczególnych warunkach po 31 grudnia 2008 r., uwzględniając okresy zatrudnienia w charakterze kierowcy autobusu - od 1 marca 2010r. do 31 sierpnia 2010r. w Urzędzie Miasta w O. oraz od 1 października 2010r. do 31 marca 2012r. w Zespole (...) w O.. W konsekwencji uznał, że wnioskodawca udowodnił łącznie jedynie 14 lat i 9 miesięcy pracy w szczególnych warunkach.

W okresie od 1 marca 2010r. do 31 sierpnia 2010r. J. P. był zatrudniony w Urzędzie Miejskim w O. na podstawie umowy o pracę z 1 marca 2010r., zawartej na czas określony. Zgodnie z zawartą umową wnioskodawca został zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku „kierowcy busa”. W informacji o podstawowych warunkach zatrudnienia wskazano, że wnioskodawcę obowiązuje 8-godzinna dobowo norma czasu pracy i 40-godzinna norma tygodniowa. Ww. pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwo pracy z 31 sierpnia 2010r., w którym określono stanowisko wnioskodawcy jako „kierowca busa”. Następnie pracodawca wystawił za ten sam okres drugie świadectwo pracy z 1 lutego 2012r. oraz świadectwo wykonywania pracy w szczególnym charakterze z 6 lutego 2012r. W obu dokumentach wskazano, że wnioskodawca we wskazanym okresie wykonywał pracę o szczególnym charakterze, na stanowisku kierowcy autobusu w transporcie publicznym, wymienionym w załączniku nr 2 - wykazie prac o szczególnym charakterze do ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych - lp. 8.

Wnioskodawca był u ww. pracodawcy umieszczony w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, pracodawca odprowadzał składki na Fundusz Emerytur Pomostowych.

W okresie od 1 września 2010r. do 14 września 2010r. oraz od 1 października 2010r. do 31 marca 2012r. wnioskodawca był zatrudniony w Zespole (...) w O., na podstawie kolejno zawieranych umów o pracę na czas określony, na stanowisku kierowcy. Pracodawca, oprócz świadectw pracy, wystawił wnioskodawcy zaświadczenie z 19 marca 2012r. o wykonywaniu pracy w szczególnym charakterze od 1 września 2010r. do 14 września 2010r. i od 1 października 2010r. do nadal, a następnie świadectwo wykonywania pracy o szczególnym charakterze z 2 kwietnia 2012r., za okresy od 1 września 2010r. do 14 września 2010r. i od 1 października 2010r. do 31 marca 2012r. Wskazano w nich, że wnioskodawca w wymienionych okresach wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace o szczególnym charakterze na stanowisku kierowcy autobusu w transporcie publicznym, wymienionym w załączniku nr 2 - lp. 8 wykazu prac o szczególnym charakterze do ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych.

Wnioskodawca był u ww. pracodawcy umieszczony w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, pracodawca odprowadzał składki na Fundusz Emerytur Pomostowych.

Od 3 września 2012r. wnioskodawca został zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Zespole Szkół w O., jako „kierowca autobusu w transporcie publicznym”, na czas określony do 31 grudnia 2012r. w wymiarze czasu pracy 6/8

etatu. Kolejne umowy o pracę, również w wymiarze 6/8 etatu zostały zawarte w dniu: 31 grudnia 2012r., na okres do 30 czerwca 2013r., w dniu 30 czerwca 2013r., na okres od 1 lipca 2013r. do 31 lipca 2013r.

Z dniem 1 września 2013r. wnioskodawca został zatrudniony u ww. pracodawcy w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie umowy o pracę na czas określony do 30 czerwca 2014r.

Za okres od 3 września 2012r. do 31 lipca 2013r. pracodawca wystawił świadectwo pracy z 31 lipca 2013r. potwierdzające zatrudnienie w wymiarze 3/4 etatu (6/8) na stanowisku kierowcy autobusu w transporcie publicznym, natomiast za okres od 1 września 2013r. do 30 czerwca 2014r. świadectwo pracy z 30 czerwca 2014r. - w wymiarze 8/8 etatu na stanowisku kierowcy autobusu w transporcie publicznym, z adnotacją o wykonywaniu w tymże okresie pracy o szczególnym charakterze (ustawa o emeryturach pomostowych, zał. 2 poz. 8).

Pracodawca wystawił także wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy o szczególnym charakterze z 8 kwietnia 2014r. (6/8 etatu) oraz z 30 czerwca 2014r. - kierowca autobusu w transporcie publicznym, wymienionym w załączniku nr 2 lp. 8 wykazu prac o szczególnym charakterze do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, z adnotacją o opłacaniu składek na Fundusz Emerytur Pomostowych.

Wnioskodawca był u ww. pracodawcy umieszczony w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, do 30 czerwca 2014r., pracodawca odprowadzał składki na Fundusz Emerytur Pomostowych.

W okresie od 1 września 2013r. do 30 czerwca 2014r., podobnie jak w poprzedzających okresach zatrudnienia od 2010r., w Urzędzie Miejskim oraz Zespole (...) w O., praca wnioskodawcy polegała na wożeniu autobusem dzieci zamieszkałych na terenie gminy do i ze szkoły. Z takiego transportu mogły korzystać tylko dzieci pod opieką wyznaczonych opiekunów. W czasie wakacji wnioskodawca przewoził uczestników kolonii i różnych imprez turystycznych.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za nieuzasadnione. Sąd ten, przytaczając treść art. 4 oraz art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych wskazał, że w rozpatrywanej sprawie, spośród przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej, spornym pozostawało to, czy wnioskodawca legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy wykonywanej w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu powołanych przepisów, a w szczególności, czy okres pracy po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. po 31 grudnia 2008r., na który powoływał się wnioskodawca, może być kwalifikowany jako prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy. Jak podał Sąd wnioskodawca podnosił, że legitymuje się takim stażem pracy, bowiem już w poprzedniej sprawie o prawo do emerytury pomostowej Sąd uznał za udowodniony łączny okres takiej pracy wynoszący 14 lat i 9 miesięcy, zaś w następnym okresie wnioskodawca także wykonywał prace o szczególnym charakterze, w szczególności w okresie od 1 września 2013r. do 30 czerwca 2014r., kiedy to pracował w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca autobusu w transporcie publicznym. Natomiast organ rentowy w zaskarżonej decyzji uznał wnioskodawcy jedynie 2 lata, 4 miesiące i 14 dni tego rodzaju pracy, a w toku postępowania sądowego ostatecznie kwestionował tylko okresy zatrudnienia wnioskodawcy w Zespole Szkół w O., bez których jednak wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy wskazał, że w stanowiącym załącznik nr 2 do powoływanej ustawy wykazie prac o szczególnym charakterze, pod poz. 8, wymieniono prace kierowców autobusów, trolejbusów oraz motorniczych tramwajów w transporcie publicznym. Co do zasady, okres wykonywania pracy o szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008r. w rozumieniu art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych może podlegać sumowaniu z okresem wykonywania przed 1 stycznia 1999r. pracy w warunkach szczególnych, w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w uzasadnieniu wyroku z 4 listopada 2015r. Zatem sporny okres mógłby podlegać sumowaniu z okresami uznanymi przez ZUS w zaskarżonej decyzji, jak również z okresami od 1 października 1985r. do 3 października 1990r. oraz od 1 lipca 1991r. do 31 grudnia 1998r. (łącznie 12 lat, 6 miesięcy i 3 dni), które mogą być kwalifikowane jako okresy pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisu art.

32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co ostatecznie pozostawało poza sporem. Warunkiem zaliczenia spornego okresu do okresu określonego w art. 4 ust. 6 ustawy o emeryturach pomostowych, a tym samym do okresu przewidzianego w art. 4 ust. 2, było ustalenie, że ze względu na faktyczny charakter wykonywanej przez wnioskodawcę pracy może ona być zakwalifikowana jako praca o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 3 ww. ustawy, a w szczególności jako praca określona w załączniku nr 2 do ustawy, poz. 8.

Zdaniem Sądu Okręgowego, okresów obejmujących zatrudnienie wnioskodawcy w Zespole Szkół w O. nie można jednak zaliczyć do wymaganego okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu 4 pkt 2 i pkt 6 w związku z art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Według tego Sądu przeprowadzony w sprawie dowód z akt osobowych wnioskodawcy pozwala uznać, że przez część tego zatrudnienia, tj. od 3 września 2012r. do 31 lipca 2013r. wnioskodawca był zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy - 6/8 etatu, o czym świadczą pisemne umowy o pracę oraz wystawione przez pracodawcę świadectwa pracy. Już tylko z tego względu nie można zaliczyć powyższego okresu do wymaganego okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, bowiem w myśl art. 3 ust. 4 i 5 cyt. ustawy warunkiem uznania, że pracownik wykonywał tego rodzaju prace po wejściu w życie ustawy jest wykonywanie jej w pełnym wymiarze czasu pracy.

Również kolejny okres zatrudnienia wnioskodawcy u ww. pracodawcy tj. okres od 1 września 2013r. do 30 czerwca 2014r. nie podlega uwzględnieniu, mimo że jak wynika z materiału dowodowego w tym okresie wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, został umieszczony przez pracodawcę w ewidencji pracowników świadczących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a pracodawca opłacał składki na Fundusz Emerytur Pomostowych. Jednak zdaniem Sądu pierwszej instancji, oceniając charakter pracy wnioskodawcy w omawianym okresie należy mieć na względzie pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w uzasadnieniu wyroku z 4 listopada 2015r., sygn. akt III AUa 852/15, że ocena ta wymaga zbadania, czy pracę tę wnioskodawca wykonywał w ramach publicznego transportu zbiorowego, bowiem decydujące znaczenie dla uznania, że wnioskodawca wykonywał pracę kierowcy autobusu, o jakiej mowa w załączniku nr 2 poz.8, będzie miało nie tylko to, czy wykonywał ją w pełnym wymiarze czasu pracy, ale również to, czy wykonywał ją w ramach publicznego transportu zbiorowego, według definicji zawartej w art. 4 pkt. 14 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz.U.2015.1440 tj.).

Sąd ten podał, że niewątpliwie za przykłady transportu odpowiadające ww. definicji publicznego transportu zbiorowego można uznać przewozy pasażerów autobusami, tramwajami, trolejbusami, na określonych trasach i według ustalonego rozkładu jazdy, w publicznym transporcie miejskim, a także międzymiastowym (np. autobusami PKS). W wypadku takich przewozów nie występuje co do zasady ograniczenie kręgu osób, które mogą z niego korzystać, przewozy odbywają się według ustalonego harmonogramu (rozkładu jazdy) podanego do powszechnej wiadomości, na określonych trasach, z wyznaczeniem przystanków.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, w świetle zebranego materiału dowodowego, w szczególności zeznań samego wnioskodawcy, należało uznać, że świadczona przez niego praca w omawianym okresie nie może być uznana za pracę wykonywaną w ramach publicznego transportu zbiorowego. Jak wyjaśnił Sąd jedną z przesłanek zawartych w ww. ustawowej definicji publicznego transportu zbiorowego jest jego powszechna dostępność. Wnioskodawca zeznał natomiast, że jego zasadniczym zadaniem było przewożenie dzieci zamieszkujących na terenie gminy do szkoły i ze szkoły. Harmonogramy przewozów opracowywane były na bieżąco. Można przyjąć, jak stwierdził Sąd, że transport ten był raczej regularny, w tym sensie, że miał na celu zapewnienie dojazdu uczniom uczęszczającym na zajęcia odbywane w Zespole Szkół w O., w ramach ustalonego planu zajęć szkolnych. Musiał się też odbywać po określonych trasach uwzględniających aktualne potrzeby i miejsce zamieszkania przewożonych uczniów. Jednocześnie jednak Sąd zaznaczył, że skoro - jak zeznał wnioskodawca - z transportu tego mogły korzystać tylko dzieci dowożone do i ze szkoły oraz wyznaczeni opiekunowie, to nie można uznać, że był on powszechnie dostępny. Z kolei w czasie wakacji i ferii szkolnych wnioskodawca przewoził dzieci na kolonie lub uczestników różnych imprez turystycznych. Również

taki transport nie może być uznany za powszechnie dostępny, skoro jest przeznaczony dla konkretnej grupy osób (uczestników kolonii lub określonej imprezy turystycznej).

Nieuwzględnienie wskazanego okresu powoduje uznanie, że wnioskodawca nie spełnia przesłanki z art. 4 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, bowiem nie legitymuje się wymaganym okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze.

Należy również wskazać, że wynikający z zeznań wnioskodawcy charakter pracy, który zarówno w okresie zatrudnienia w Zespole Szkół w O., jak i w Urzędzie Miejskim w O. oraz Zespole (...) w O., miał być de facto taki sam, poddaje w wątpliwość możliwość zaliczenia do okresów wykonywania pracy o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, również okresów zatrudnienia w Urzędzie Miejskim w O. oraz Zespole (...) w O., pomimo że nie były one kwestionowane przez organ rentowy i zostały potwierdzone przez pracodawców w wystawionych świadectwach wykonywania pracy o szczególnym charakterze. Również bowiem w wypadku tych okresów nie można mówić o wykonywaniu przez wnioskodawcę pracy w ramach publicznego transportu zbiorowego, czyli powszechnie dostępnego, skoro z wykonywanych przewozów mogła korzystać tylko określona grupa uprawnionych osób - dzieci dowożone z terenu gminy do konkretnych szkół.

W konsekwencji należałoby również przyjąć, że wnioskodawca nie tylko nie posiada wymaganego stażu 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 4 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, ale nie spełnia również przesłanki określonej w art. 4 ust. 6, tj. nie wykonywał po 31 grudnia 2008r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, bowiem oprócz omawianych okresów zatrudnienia w charakterze kierowcy autobusu przy przewozie uczniów nie wykazał innych okresów pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008r.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając orzeczeniu:

1) błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na wadliwym przyjęciu, że praca wnioskodawcy w okresie od 1 września 2013r. do 30 czerwca 2014r. w Zespole Szkół w O. nie była pracą wykonywaną w ramach publicznego transportu zbiorowego, a tym samym okres ten nie podlega zaliczeniu do 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, podczas gdy:

a) z zaświadczenia Burmistrza Gminy O. z 7 czerwca 2016r. wynika jednoznacznie, że praca J. P. polegała nie tylko na przywożeniu i odwożeniu dzieci ze szkoły, lecz również na zabieraniu pasażerów z przystanków na terenie Gminy O. zgodnie z rozkładem jazdy;

b) wnioskodawca został umieszczony przez pracodawcę w ewidencji pracowników świadczących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz pracodawca opłacał składki na Fundusz Emerytur Pomostowych,

c) w poprzednio wydanym wyroku z 10 lutego 2015r. oraz w wyroku z 2 kwietnia 2014r. sądy orzekające nie kwestionowały charakteru zatrudnienia wnioskodawcy w Zespole Szkół w O., Zespole (...) w O. oraz w Urzędzie Miasta w O., gdzie wnioskodawca wykonywał tę samą pracę jako kierowca autobusu szkolnego;

2) naruszenie przepisów postępowania - art. 365 § 1 k.p.c. przez odstąpienie od uprzednio dokonanej przez sądy w poprzednich wyrokach oceny charakteru pracy wnioskodawcy jako kierowcy autobusu, gdzie dotychczas Sąd w wyroku z 10 lutego 2015 r., jak również w wyroku z 2 kwietnia 2014r. nie kwestionował, że praca wnioskodawcy jako kierowcy autobusu szkolnego nie była pracą w transporcie zbiorowym, które to uchybienia spowodowały naruszenie przepisów prawa materialnego art. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych przez przyjęcie, że wnioskodawca nie spełnia przesłanki warunkującej przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej, a mianowicie, że nie posiada 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o dopuszczenie dowodu z zaświadczenia Burmistrza O. z 7 czerwca 2016r. na okoliczność wykonywania przez wnioskodawcę pracy polegającej na przywożeniu i odwożeniu dzieci ze

szkoły, jak również przewozie pasażerów, zgodnie z ustalonym rozkładem jazdy, zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania wnioskodawcy i przyznanie prawa do emerytury pomostowej od dnia złożenia w tym przedmiocie wniosku oraz zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Wyrokiem z 25 listopada 2016r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie I zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzją ZUS-u z 17 lipca 2014r. w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury pomostowej od 1 lipca 2014r., a w punkcie II zasądził od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy 300 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Na skutek skargi kasacyjnej wywiedzionej od tego orzeczenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Sąd Najwyższy, wyrokiem z 11 grudnia 2018r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu Sąd ten wskazał, że decydujące w sprawie dla zaliczenia pracy wykonywanej na stanowisku kierowcy autobusu do prac o szczególnym charakterze, o których mowa pod poz. 8 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, będzie powiązanie jej z transportem publicznym. Definicję takiego transportu zawiera art. 4 pkt 14 ustawy o transporcie zbiorowym. Sąd Najwyższy, odnosząc się do tej definicji stwierdził, że wbrew odmiennemu twierdzeniu Sądu Apelacyjnego nie jest wystarczające ustalenie czy przewóz osób autobusem odbywa się po drogach publicznych, ale przede wszystkim czy nie ma do niego szczególnych ograniczeń dostępności. W tym sensie Sąd Najwyższy uznał, że pomocniczo można odwołać się od zapisów ustawy z 6 września 2001r. o transporcie drogowym. Według Sądu Najwyższego Sąd Apelacyjny nie poczynił ustaleń, które pozwalałyby na jednoznaczną ocenę pracy ubezpieczonego w spornym okresie w kontekście definicji transportu zbiorowego zawartej w art. 4 pkt 14 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, ograniczając się jedynie do wskazania, że „ubezpieczony wykonywał także przewóz pasażerów zabierając ich z przystanków autobusowych. Ponadto przedstawiony został rozkład jazdy autobusu”, który jak zaznaczył Sąd Najwyższy nie dotyczył nawet spornego okresu.

Sąd Najwyższy wskazał również, że prawo do emerytury pomostowej powstaje z dniem spełnienia wszystkich ustawowych warunków wymaganych do jego nabycia, w tym, zgodnie z art. 4 pkt 7 ustawy, rozwiązania stosunku pracy. Jednocześnie jednak Sąd ten zwrócił uwagę, że ww. przepis uzależnia nabycie prawa do tego świadczenia od jednorazowego rozwiązania stosunku pracy, nie stawia natomiast wymagania dalszego niepozostawiania w zatrudnieniu w dacie złożenia wniosku emerytalnego lub wydania decyzji przez organ rentowy. Według Sądu Najwyższego ustawa pomostowa nie wymaga, aby po rozwiązaniu umowy o pracę ubezpieczony nie pozostawał w zatrudnieniu, bowiem wówczas pozbawiony normatywnego znaczenia byłby art. 17 tej ustawy. Po przyznaniu prawa do emerytury pomostowej podjęcie przez uprawnionego pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej powoduje, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość uzyskiwanego przychodu.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny ustalił dodatkowo:

W okresie od 1 września 2013r. do 30 września 2017r. J. P. był zatrudniony bez żadnej przerwy jako kierowca autobusu, realizujący dowóz dzieci do szkół, obsługę organizacji i stowarzyszeń, a w ramach tych przejazdów możliwy był bezpłatny transport mieszkańców Gminy O.. Na wykonywanie tego transportu gmina nie musiała posiadać zezwolenia.

(Dowód: zaświadczenie Urzędu Miasta i Gminy w O. z 23 maja 2019r. - k. 190)

W okresie od 1 września 2013r. do 30 czerwca 2014r. wnioskodawca świadczył pracę w oparciu o umowę o pracę z 30 sierpnia 2013r. zawartą na czas na czas określony do 30 czerwca 2014r., natomiast od 1 lipca 2014r. do 30 września 2017r. pracował na podstawie umowy o pracę z 1 lipca 2014r., którą zawarto na czas na czas nieokreślony.

(Dowód: umowa o pracę z 30 sierpnia 2013r. - k. 15 akt osobowych, umowa o pracę z 1 lipca 2014r. - k. 20 akt osobowych wnioskodawcy).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona. W pierwszej kolejności należy wskazać, że stosownie do treści art. 398²⁰ zd. 1 k.p.c. sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. Oznacza to, że sąd drugiej instancji, rozpoznając ponownie sprawę, nie może interpretować ani przepisów prawa procesowego ani przepisów prawa materialnego odmiennie, niż to wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego.

Niniejsza sprawa dotyczyła prawa wnioskodawcy do emerytury pomostowej, która uregulowana jest w ustawie z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz.U.2018.1924 t.j.). Wobec tego, że Sąd Okręgowy przytoczył przepisy, na których prawidłowo oparł swoje rozstrzygnięcie nie ma potrzeby ich ponownego powtarzania.

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna dotyczyła w szczególności oceny charakteru pracy wnioskodawcy w Zespole Szkół w O. od 1 września 2013r. do 30 czerwca 2014r., w którym to okresie wnioskodawca w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony na stanowisku kierowcy autobusu. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powyższy okres zatrudnienia nie jest okresem pracy o szczególnym charakterze, o jakim mowa w załączniku nr 2 (pkt 8) do cytowanej wyżej ustawy, w którym wskazano prace kierowców autobusów, trolejbusów oraz motorniczych tramwajów w transporcie publicznym.

W wydanym w tej sprawie wyroku Sąd Najwyższy w sposób czytelny i jednoznaczny wskazał, że decydujące dla zaliczenia pracy na stanowisku kierowcy autobusu do prac o szczególnym charakterze, o których mowa pod poz. 8 załącznika nr 2 ustawy o emeryturach pomostowych, jest powiązanie jej z transportem publicznym. Jednocześnie Sąd Najwyższy stwierdził, że nie jest wystarczające ustalenie czy przewóz osób autobusem odbywa się po drogach publicznych, ale przede wszystkim czy nie ma do niego szczególnych ograniczeń dostępności.

Jak to stwierdził Sąd Najwyższy, znaczenie dla rozstrzygnięcia spornej kwestii będzie miało odwołanie się do uregulowań zawartych w niektórych aktach prawnych. I tak ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz.U.2018.2016 t.j.), która określa zasady organizacji i funkcjonowania regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym realizowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz w strefie transgranicznej, w transporcie drogowym, kolejowym, innym szynowym, linowym, linowo-terenowym, morskim oraz w żegludze śródlądowej (art. 1), w art. 4 pkt 14 zawiera legalną definicję publicznego transportu zbiorowego. Według tego przepisu jest to powszechnie dostępny regularny przewóz osób wykonywany w określonych odstępach czasu i po określonej linii komunikacyjnej, liniach komunikacyjnych lub sieci komunikacyjnej. Natomiast ustawa z dnia 6 września 2001r. o transporcie drogowym (Dz.U.2019.58 t.j.) normuje różne rodzaje przewozu. Zgodnie z jej art. 4 pkt 7, przewóz regularny to publiczny przewóz osób i ich bagażu w określonych odstępach czasu i określonymi trasami, na zasadach określonych w ustawie o transporcie drogowym i w ustawie z dnia 15 listopada 1984r. - Prawo przewozowe, natomiast przewóz regularny specjalny, to według art. 4 pkt 9 tej ustawy, niepubliczny przewóz regularny określonej grupy osób z wyłączeniem innych osób. Porównanie treści obu przepisów pozwala na dostrzeżenie różnicy między tymi przewozami. Mianowicie przewóz regularny specjalny nie jest przewozem o charakterze publicznym i tym różni się co do zasady od przewozu regularnego, o którym mowa w art. 4 pkt 7 powołanej ustawy. Wspólną cechą tych przewozów jest natomiast regularność ich wykonywania, przy czym podstawową cechą charakteryzującą przewóz regularny specjalny jest przewożenie określonej kategorii osób (pasażerów), z wyłączeniem innych osób (por. wyroki NSA z: 28 stycznia 2015r., sygn. II GSK 2180/13, LEX nr 1769745, 19 kwietnia 2013r. II GSK 165/12, LEX nr 133710 i 12 marca 2015r., sygn. II GSK 305/14, LEX nr 1666191). W tym ostatnim orzeczeniu Naczelny Sąd Administracyjny zauważył, że z przewozu regularnego specjalnego nie może skorzystać każdy chętny pasażer, co oznacza tym samym, że przewóz taki nie musi odbywać się na trasie z klasycznym oznaczeniem przystanków, jak również na takich przystankach nie musi być zamieszczony rozkład jazdy kursującego środka transportu. Nie musi

też występować klasyczna opłata za bilet. Wystarczy, że przewóz ten będzie odbywał się zgodnie z harmonogramem znanym pasażerom - w wypadku rozpoznawanej wówczas sprawy byli nimi uczniowie.

W kontekście zajętego przez Sąd Najwyższy stanowiska trzeba przyjąć, że wyrok Sądu pierwszej instancji jest właściwy, natomiast apelacja skupia się na kwestiach nieistotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, co czyni jej zarzuty niezasadnymi.

Jak słusznie podkreślił Sąd Okręgowy, z zeznań wnioskodawcy wynika jednoznacznie, że przewoził uczniów zamieszkujących na terenie gminy do szkoły i ze szkoły, wobec czego nie można stwierdzić, że był to transport powszechnie dostępny, skoro korzystała z niego tylko określona grupa mieszkańców gminy. Podobnie ocenione zostały przewozy, które wnioskodawca wykonywał w wakacje, tj. uczestników konkretnych imprez turystycznych czy dzieci odbywających kolonie. Nawet, jeśli faktycznie, tak jak to wynika z zaświadczenia Urzędu Miasta i Gminy w O. z 23 maja 2019r., z przejazdów tych, poza dziećmi i uczestnikami konkretnych imprez, mogli korzystać mieszkańcy Gminy O., to mimo tego transportu w takim wydaniu nie można zakwalifikować do transportu publicznego, w świetle powołanych wyżej definicji publicznego transportu zbiorowego oraz regularnego transportu. Jakkolwiek można przyjąć, że przewozy wykonywane przez wnioskodawcę odbywały się w regularnych odstępach czasu, to jednak czas ten był uzależniony od harmonogramu zajęć dzieci, a w przypadku transportu uczestników organizowanych przez gminę imprez był to raczej transport okazjonalny. Istotne jest, że nie było w tym przypadku powszechnie znanych miejsc zatrzymywania się autobusu, bowiem wyznaczone przystanki zależne były od miejsc zamieszkania przewożonej grupy osób, w tym przypadku np. dzieci szkolnych. Nawet, jeśli by uznać, że była to określona trasa, to była ona znana w głównej mierze dzieciom oraz ich opiekunom, co oznacza, że przewóz taki odpowiadał wspomnianej wyżej definicji przewozu regularnego specjalnego, gdyż dotyczył określonej grupy osób z wyłączeniem innych osób. Podbudowaniem takiego stanowiska jest brak wyznaczonych przystanków, których lokalizacja byłaby podana do publicznej wiadomości, a także brak powszechnie dostępnego rozkładu jazdy takiego autobusu.

W ww. okolicznościach prace kierowcy autobusu związane z przewozem dzieci szkolnych czy uczestników imprez wg określonego harmonogramu nie spełniają kryteriów zaliczenia ich do prac o szczególnym charakterze określonych w pkt 8 zał. nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Jakkolwiek bowiem spełnione są w tym przypadku warunki zawarte w definicji pracy o szczególnym charakterze, zgodnie z którą jest to praca wymagająca szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, której możliwości należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób (w tym przypadku dzieci szkolnych), zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się”, tak w świetle powyższych rozważań nie jest to praca kierowcy wykonującego transport publiczny.

Niezależnie od tego wskazania wymaga, że zarówno w dacie złożenia wniosku o emeryturę pomostową (24 czerwca 2014r.), jak i w dacie wydania zaskarżonej decyzji i orzekania przez Sąd pierwszej instancji wnioskodawca pozostawał w stosunku pracy. Z cytowanego wyżej zaświadczenia z 23 maja 2019r. wynika bowiem, że stosunek pracy pomiędzy wnioskodawcą a Zespołem Szkół w O. trwał nieprzerwanie od 1 września 2013r. do 30 września 2017r. Tymczasem stosownie do treści art. 4 pkt 7 ustawy z 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych, warunkiem do przyznania prawa do emerytury pomostowej jest rozwiązanie stosunku pracy.

Wobec faktu, że wnioskodawca nie spełnił wszystkich przesłanek do nabycia prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, słusznie Sąd pierwszej instancji oddalił jego odwołanie od prawidłowej decyzji organu rentowego odmawiającej mu przyznania tego świadczenia.

Apelacja wnioskodawcy nie mogła odnieść zamierzonego skutku i na podstawie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

Na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015r. (Dz.U.2018.265 ze zm.) Sąd Apelacyjny zasądził na rzecz organu rentowego od przegrywającego sprawę wnioskodawcy 240 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Grażyna Szyburska-Walczak Irena Różańska-Dorosz Barbara Staśkiewicz

R.S.